

Dato: 11/4/2021

Faggruppemøte Areal og Transport

2. november 2021

Sak 3 EVALUERING AV OSLOREGIONEN ARBEID MED NTP 2022-2033

Utkast til notat for evaluering/vurdering

Innhold

- Oppsummering Osloregionens arbeid med NTP 2022-2033
- Oppsummering av Stortingets behandling av NTP 2022-2033
- Evaluering/vurdering av Osloregionens arbeid
 - *Innspill fra ATP-gruppen?*
- Oppfølgingspunkter til Osloregionens NTP-arbeid og Stortingets arbeid med NTP –
 - *Innspill fra ATP-gruppen?*

Mini-SWOT – Styrker /Muligheter. Synpunkter?

- Samlet, konsensusbasert.
- Kommunikasjon
 - *Gjenkjennelig i hovedmomenter*
 - *Lokale saker*
 - *Arrangementer, NTP-konferanse og webinarer*
- Politisk deltagelse på arrangementer
- God dialog med Samferdselsdepartementet og transportetater
- Kontinuerlig arbeid over tid
- Styrke at 65 kommuner står sammen, stor region
- Faglig kompetanse i administrative faggrupper og sekretariat
- Etablert som en relevant høringsinstans
- Respektert på faglig grundighet og kontinuerlig arbeid
- Anses som viktig arbeid fra medlemmene. Gis prioritet administrativt og politisk

Mini-SWOT – Svakheter / Trusler. Synpunkter?

- NTP-prosessen, behandling i slutten av valgperiode. Stortingets behandling av NTP blir en del av kommende valgkamp.
- Manglende gjennomslag for våre saker
- For mange saker/tema? Konsentrert seg om færre saker/tema?
- Kommunikasjon – behov for bedre koordinering internt (hvem som uttaler seg)
- Kommunikasjon – potensiale for bedre samarbeid med aktuelle eksterne partnere
- Oppfattes fragmentert når Østlandet ikke er samlet, gjør budskap/kommunikasjon vanskelig
- Politisk fokus på distrikts-Norge og andre deler av landet enn Osloregionen, - mindre gehør for utfordringer i byområder på Østlandet, f.eks. støtteordning for mindre byområder i resten av landet. Vil trolig fortsette i ny stortingsperiode.

Oppfølgingspunkter/forbedringspunkter i videre arbeid

Synpunkter?

- Forslag til sak til styret om Stortingets arbeid med NTP
 - *Utfordringen med NTP-prosessen og behandling i slutten av en valgperiode. Stortingets behandling av NTP blir en del av kommende valgkamp.*
- Osloregionens oppfølging av vedtatt NTP
 - *Følge med på "porteføljestyringen" og kriteriene for den, hvis ny regjering legger det til grunn*
 - *Oppfølging hva som foreslås og ikke foreslås i de årlige budsjettene av våre viktige saker*
- Osloregionens oppfølging av regjeringens arbeid med rullering av ny NTP
 - *Bruke erfaringene fra arbeidet med NTP 2022-2033 ved neste rullering*

Sak 4 - FORSLAG TIL ENDRINGER PBL og PLANRETNINGSLINJER KLIMA- OG ENERGIPLANLEGGING OG KLIMATILPASNING

Forslag endringer i PBL

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår endringer i plan- og bygningsloven som bl.a. gjelder
 - *mer effektive virkemidler for planlegging og gjennomføring ved fortetting og transformasjon i byer og tettsteder,*
 - *finansiering av infrastruktur (utbyggingsavtaler mv.), et mer forutsigbart finansieringssystem for infrastrukturtiltak, der størrelsen på private kostnadsbidrag til nødvendig infrastruktur kan fastsettes i reguleringsplan.*
- Høringsfrist 1. november. Osloregionen søkt utsatt til frist 3. desember

Oppsummering av forslag til endringer i PBL (ref høringsbrev)

Fortetting og transformasjon. Forslaget åpner for at hensynssonen skal kunne

- forplikte kommunen til å legge til rette for aktivt samarbeid med innbyggere, grunneiere og utbyggere ved områdeutvikling
- åpne for at kommunen kan gi retningslinjer om plangjennomføringen
- åpne for at kommunen kan gi nærmere bestemmelser om ny infrastruktur
- åpne for å gi bestemmelser som forplikter grunneiere innenfor sonen, i en periode på inntil 20 år, til å bidra med finansiering av infrastruktur når de bygger ut sin eiendom. Dette betegnes som områdemodellen, se nærmere om dette nedenfor.

Finansiering av offentlig infrastruktur

- Ny områdemodell
 - *Departementet foreslår en ny områdemodell for finansiering av infrastruktur. Det overordnede målet med forslaget er å tilrettelegge for raskere boligforsyning.*
 - *Områdemodellen bygger på etablert praksis med å innhente bidrag til offentlig infrastruktur fra private*
- Videreføring av reglene om utbyggingsavtaler
 - *Områdemodellen vil ikke alltid være et hensiktsmessig verktøy å bruke for å sikre privat finansiering av infrastruktur. Departementet foreslår derfor at utbyggingsavtaler fortsatt kan brukes i områder der kommunen ikke har vedtatt bruk av områdemodellen*

Forslag til endringer i statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

- For å stimulere til økt bruk av eksisterende bygninger, er det viktig å ha gode insentiver for å løfte standarden
 - *Målet med dette er å utvikle attraktive og energieffektive bygninger som oppfyller moderne brukerbehov,*
 - *legge vekt på å bevare bygningene og områdets egenart og kulturhistoriske verdi.*
 - *planlegges for at nye bygninger skal stå i 100-200 år, og at de skal kunne bygges om for å møte nye behov.*
- Departementet foreslår å føye til hensynet til rehabilitering og gjenbruk av bygninger som et relevant tiltak. Det vil være et konkret tiltak som kommunene bør vurdere i planleggingen. Det foreslås følgende tilføyelse i planretningslinjer:
 - *Kommunene bør vurdere om rehabilitering og gjenbruk av bygninger samlet sett er en mer bærekraftig løsning for å redusere klimagassutslipp enn regulering til riving.*

Synspunkter fra faggruppene

- Har kommunene avgitt eller vil gi høringssvar?
- Er dette noe Osloregionen skal avgi høringssvar på? Omforent høringssvar?
- Ber om innspill/kommentarer fra Osloregionens medlemmer.
- Evt høringssvar behandles i interessepolitisk utvalg eller styret.

Sak 5 - VIKEN FYLKESKOMMUNES HØRING AV PLANPROGRAM REGIONALE PLANER

Planprogram for regionale planer i Viken lagt frem 24. juni

- Planprogram 3 regionale planer i Viken lagt frem før sommerferien.
- Høringsfrist 24. september
- Osloregionens høringssvar behandlet i administrativ koordineringsgruppe, interessepolitisk utvalg og styret. Høringssvar sendt inn 24.9. etter styrebehandling
 - *Prinsipiell diskusjon om Osloregionen skal avgi høringssvar til fylkeskommuner*
- Osloregionen gitt innspill til planprogram for Regional plan for areal og mobilitet og Regional plan for kompetanse og verdiskaping, samt merknader til kapittel om Samarbeid
- Høringsinnspill forankret i strategier og innspill til NTP og Klimaplan

Hovedinnhold Osloregionens innspill til planprogram regional plan Areal og Mobilitet

- Etterlyser tydeligere føringer for samarbeidet med nabofylkene på areal og mobilitet.
- Etterlyser at samordnet areal- og transportplanlegging en tydelig føring som vektlegges i planarbeidet
- Peker på utslipp, framkommelighet og trafiksikkerhet i forbindelse med massetransport
- Ladeinfrastruktur og infrastruktur for fornybart drivstoff for de tyngre kjøretøyene
- Forurensing fra landbruk og avløp til vassdrag og Oslofjorden under kapittel om miljø, økosystem og biologisk mangfold.

Høringsinnspill fra andre kommuner til Viken?

Sak 6 - UTKAST HANDLINGSPROGRAM 2022

Om Handlingsprogram 2022

- Bakgrunn / underlag
- Forslag til aktiviteter/tiltak til diskusjon i faggrupper
- Prosess for behandling

Forslag til aktiviteter/tiltak Areal, Transport, Mobilitet og Logistikk

Strategiske føringer 2021-2024	Prioriterte tiltak og aktiviteter 2022
<p>Følge opp Osloregionens areal- og transportstrategi. Blant de viktigste temaene er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flerkjernet utvikling i Osloregionen med hensyn til arealpolitikk og transportsystem • Forutsetninger for fremtidsrettede og bærekraftige byer og tettsteder • Effektive og bærekraftige transportsystemer lokalt, regionalt og internasjonalt, for både persontransport og gods og logistikk. • Langsiktig forvaltning av vann og areal som ivaretar biologisk mangfold, grønnsstruktur, landbruksområder og friluftsområder 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre faggruppemøter, evt andre arrangementer, der delstrategier i ATP-strategien, konsekvenser av Covid-19 på transport/kollektivreiser, byutvikling og andre utviklingstrekk er tema. • Følge opp næringstransport/gods og logistikk som tema i samarbeid med andre organisasjoner • Følge opp utviklingen for grensekryssende jernbane, korridorene Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg • Koordinere tverrgående aktiviteter mellom faggruppene i Osloregionen
<p>Gjennomføre et prosjekt for vurdering av ATP-strategiens bruk og virkninger, utviklingen de siste årene og nye utfordringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere revisjon av ATP-strategien i sammenheng med annet strategiarbeid for Osloregionen.
<p>Fremme Osloregionens interesser innen innsatsområdet overfor nasjonale myndigheter, EU og andre organisasjoner</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Faglig forankring i ATP-gruppen av interessepolitisk arbeid overfor Regjeringen og Stortinget • Følge implementeringen av NTP 2022-2033 både for økonomiske prioriteringer i statsbudsjettet og innretning av "porteføljestyling" • Prioritere faglige diskusjoner for oppfølging av relevante prosesser i departementer og statlige etater, spesielt Samferdselsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Klima- og miljødepartementet, - før videre interessepolitisk oppfølging • Delta i relevante prosesser i EU og andre organisasjoner
<p>Tilrettelegge for faglige og politiske nettverk som fremmer kunnskap og samforståelse i regionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangere 4 – 6 møter i faggruppen for areal og transport. Vurdere et fellesmøte for alle administrative grupper. • Gjennomføre webinarer/seminarer for faglige og politiske nettverk • Samarbeid med ulike organisasjoner som er strategisk viktig for Osloregionen og gir merverdi for medlemmer og organisasjonen

Forslag til aktiviteter/tiltak Klima og miljø

Strategiske føringer 2021-2024	Prioriterte tiltak og aktiviteter 2022
<p>1. Følge opp Osloregionens ordførererklæring om miljø og klima, signert 7.2.2019 og eventuelt å gjennomføre oppdatering av erklæringen i perioden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre en oppdatering av ordførererklæringen i 2022 • Følge opp internasjonalt samarbeid på miljø- og klimaområdet, der prioritere samarbeidet med C40-kontor i Oslo og Osloregionens Europakontor
<p>2. Foreta jevnlig kartlegginger av klimastatus i Osloregionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide Klimastatus 2022, med fordypning på utvalgte tema
<p>3. Skape arenaer for å dele kunnskap om tiltak for å redusere klimagassutslipp og bedre klimatilpasning i kommunene i Osloregionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre 4-6 møter i faggruppe for klima og miljø. Vurdere om et møte gjennomføres felles med andre administrative grupper • Bruke faggruppemøter som en arena for kunnskaps-/erfaringsdeling • Gjennomføre Osloregionens klimaskole (3-4 møter i året)
<p>4. Fremme gjenbruk og sirkulærøkonomi gjennom en regional kartlegging av materialstrømmer i Osloregionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp Regjeringens arbeid med sirkulærøkonomi • Delta på relevante samarbeidsarenaer for å fremme sirkulære løsninger i Osloregionen
<p>5. Arbeide for å fremme grønn innovasjon gjennom offentlige anskaffelser</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid med Leverandørutvikling og andre aktører for å fremme grønn innovasjon gjennom anskaffelser.
<p>6. Ta vare på natur- og arts mangfold i regionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp Handlingsplan for Oslofjorden med egne initiativ i regionen • Koordinere arbeid mellom ATP- og Klima- og miljøgruppe for å ivareta natur- og arts mangfold i regionen

Forslag til aktiviteter/tiltak Konkurranseskraft og Attraktivitet

Strategiske føringer 2021-2024	Prioriterte tiltak og aktiviteter 2022
<p>1. Kartlegge og dele kunnskap om regionens komparative fortrinn innen næringsutvikling, kompetanse, kultur og opplevelse, samfunn og politikk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre 4-5 møter i faggruppen for nærings samarbeidet i Osloregionen og legge til rette for tematiske nettverk internt i faggruppen. Dele kunnskap om Osloregionen på Oslopolititan i temaene "Work, Invest and Innovate, Study, Relocate, Social Life and Culture" hvor målgruppen er internasjonale talenter. Støtte opp om Oslo State of the City rapport på bestilling fra Oslo Business Region
<p>2. Utvikle en handlingsrettet fireårig strategi for å styrke Osloregionens internasjonale posisjon og synlighet basert på Osloregionens internasjonale profileringsstrategi (2015), med mål om å øke Osloregionens attraktivitet for talent, beholde og tiltrekke investeringer, besøkende og attraktivitet i internasjonalt samarbeid.</p>	<p>Utsettes i påvente av resultat fra arbeidet i politisk arbeidsgruppe om utviklingen av samarbeidet i Osloregionen på kort og lang sikt</p>
<p>3. Gjennomfører prosjekter i samarbeid med kommuner, fylkeskommuner, samt andre offentlige og private aktører i profileringsarbeidet for å styrke Osloregionens internasjonale posisjon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre og ferdigstille kampanjene knyttet til ReSTART Osloregionen 2021 som av praktiske hensyn gjennomføres i Q1/Q2. Arrangere og delta på ulike møteplasser med temaet konkurranseskraft, stedsmarkedsføring, byutvikling og internasjonal profilering, som Best-konferansen, Oslo Urban Week, Arendalsuka m.fl. Fortsette å videreutvikle Oslopolititan, Oslo Talent Hub og Job Board i samarbeid med medlemskommuner, næringsforeninger og klynger. Gjennomføre internasjonale markedsføringskampanjer i samarbeid med bedrifter, klynger og andre for å øke Oslos vertskapsattraktivitet. Være en støttespiller for Oslo International Hub og Oslo Kommunes sitt initiativ Oslo Welcome Center Fortsette samarbeid med Oslo Science City for profilering av innovasjonsdistriktet, og etablere samarbeid med Innovasjonsdistrikt Hovinbyen i tråd med Oslo Kommunes Campus Strategi.
<p>4. Bidra til å etablere en plattform for et tettere regionalt samarbeid om internasjonal profilering der både kommuner, fylkeskommuner, næringsliv, akademia, kulturinstitusjoner og andre relevante organisasjoner inngår.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utvikle en blåkopi for kommunale nettsider på engelsk, med utgangspunkt i Oslos kommune (Welcome to Oslo) og andre kommuner som jobber med vertskapsattraktivitet, som kan deles med Osloregiones medlemskommuner.
<p>5. Kartlegge og bevisstgjøre beslutningstagere om barrierer og utfordringer for å tiltrekke talent, investeringer og besøkende til regionen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Videreføre oppfølgingen til rapporten om byråkratiske hindre ved å finne allierte og skape politisk og media oppmerksomhet. Jobbe aktivt med å fjerne hindre for internasjonale talenter som kommer for studier og jobb. Samle kunnskap om Osloregionens omdømme og effektene av profileringsarbeidet.
<p>6. Skape arenaer for å dele kunnskap og erfaringer om stedsmarkedsføring i regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv</p>	<ul style="list-style-type: none"> Arrangere halvdagsmøte for medlemskommunene med fokus på stedsmarkedsføring for talent attraksjon Arrangere nytt møte for å sette Oslo Brand Management Strategy i praksis hos kommuner, bedrifter, klynger, organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og andre.
<p>7. Samarbeide med og støtte opp om næringsklynger som motorer for en flerkjernet næringsutvikling i Osloregionen</p>	<ul style="list-style-type: none"> Videreutvikle arbeidet i næringsgruppa for å støtte opp om de regionale behovene Lære av internasjonale miljøer gjennom bl.a. Oslo International Advisory Board samt ulike internasjonale nettverk Fortsette å støtte opp om Sustainable Visits initiativet fra Kunnskapsbyen Lillestrøm og Norway Health Tech Samarbeide med Oslo Business Region om regionale samarbeidsprosjekt, som Oslo Innovation Week, Dealroom m.fl.

Forslag til aktiviteter/tiltak Fellesskap og Samarbeid

Strategiske føringer 2021-2024	Prioriterte tiltak og aktiviteter 2022
1. Etablere arenaer for politisk og faglig samarbeid og felles kunnskap om muligheter og utfordringer for Osloregionen	<ul style="list-style-type: none">• Følge opp vedtatt kommunikasjonsstrategi• Arrangere BEST-konferansen 2022• Delta på Arendalsuka 2022• Gjennomføre medlemsundersøkelse våren 2022• Gjennomføre medlemsturnè 2022 med besøk i samtlige regionråd• Følge opp igangsatt arbeid på utviklingen av samarbeidet i Osloregionen på kort og lang sikt
2. Samle kunnskap og statistikk om sentrale utviklingstrekk i regionen innenfor bl.a. befolkning, næringsliv, transport, areal, miljø og internasjonal attraktivitet.	<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide State of the City i samarbeid med OBR• Kartlegge og ha oversikt over relevante rapporter og statistikkilder som Osloregionen kan anvende i sitt arbeide
3. Fremme regionens felles interesser overfor nasjonale myndigheter, EU og andre relevante organisasjoner.	<ul style="list-style-type: none">• Ha møter med samtlige statsråder som har innvirkning på Osloregionens innsatsområder• Ha møte med samtlige stortingsbenker med mål om å gjøre dem kjent med Osloregionens arbeide og innsatsområder.• Ha oversikt over samtlige statssekretærer og politiske rådgivere for ny regjering• Ha oversikt over kommende politiske prosesser som berører Osloregionen med en tilhørende tidsbestemt aktivitets og oppfølgingsplan• Kartlegge og følge aktuelle prosesser i EU og andre organisasjoner som er relevante for Osloregionens innsatsområder• Aktivt søke alliansepartnere i politiske prosesser• Systematisk koordinering av faglig forankring i faggrupper og det interessepolitiske arbeidet (via styret/interessepolitisk utvalg)

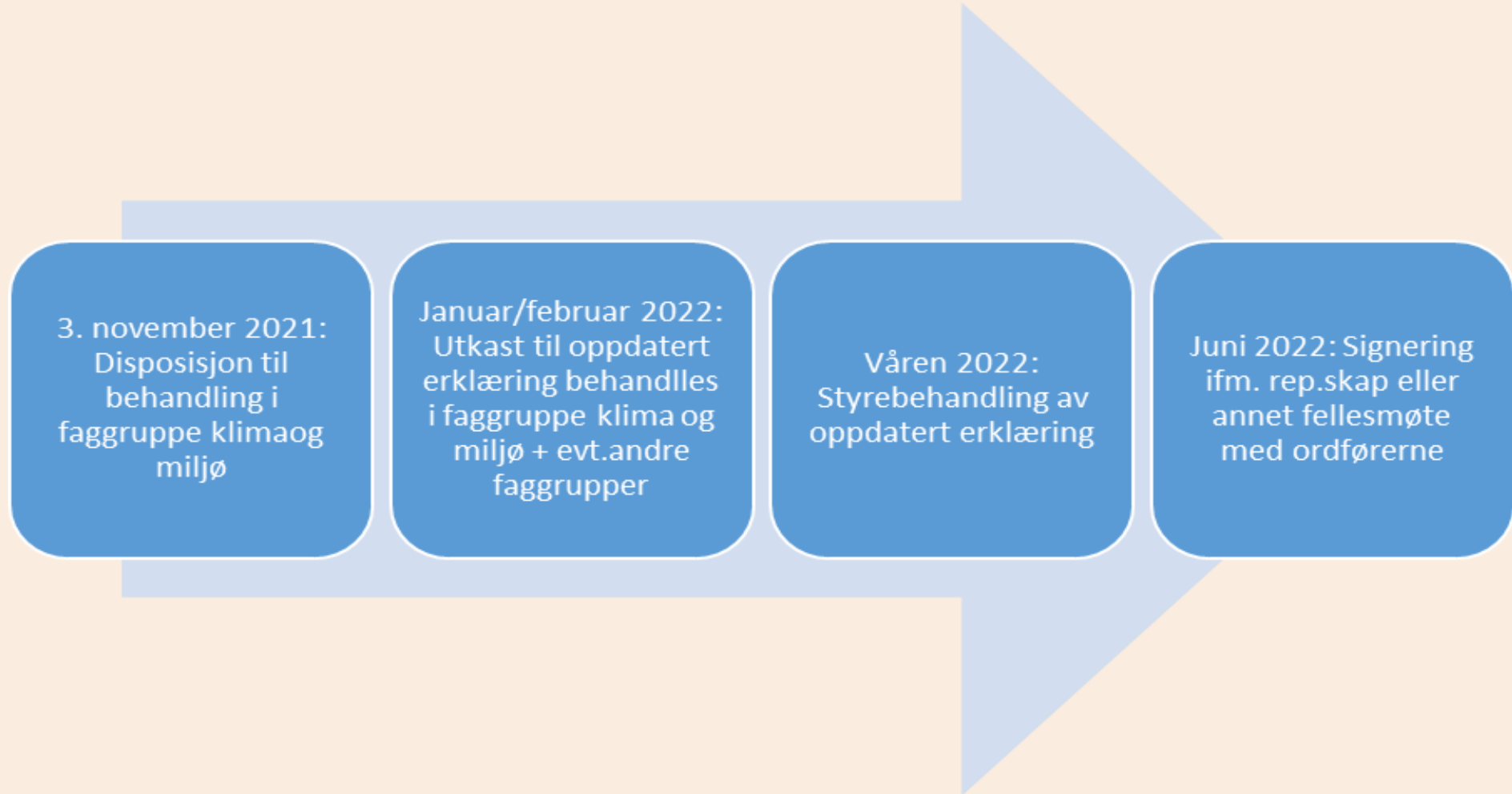
Sak 7: Disposisjon og fremdriftsplan for revisjon av Ordførererklæringen

Faggruppe Areal og Transport 2. november 2021

Bakgrunn og prosess så langt

- Politiske og organisatoriske endringer: Nye ordførere i 2019, nye nasjonale føringer gjennom Klimakur 2030 og Klimaplan 2021-2030
- Mobilisering til Race To Zero har vært prioritert
- Fått innspill på innhold og oppbygging fra leder (Bente) og Gisle (nestleder)
- Fortsatt realistisk med signering av «Ordførererklæring 2.0» våren 2022. Representantskapsmøte i juni?
- Anbefaler at sekretariatet jobber videre og presenterer utkast på første faggruppemøte i 2022

Revidert fremdriftsplan

Spørsmål til diskusjon:

- Er det tematiske områder som bør legges til eller tas ut av disposisjonen?
- Ambisjonsnivå: Kommunene har ulike prioriteringer, organisering og fremdrift innenfor klima- og miljøarbeidet. Er det et mål at flest mulig kommuner bør kunne stille seg bak innholdet i den, eller bør den være såpass ambisiøs og forpliktende at noen kommuner kanskje ikke vil signere?
- Lengde, format og tittel/overskrift

Sak 9 - REGJERINGSPLATTFORM PÅ UTVALGTE POLITIKKOMRÅDER

Utvalgte politikkområder

- Klima
- Næring
- Distrikts- og bypolitikk
- Transport
 - *Vei*
 - *Jernbane*
 - *Kyst*

Klima og miljø overordnet

- Olje- og gassnæringen skal utvikles, ikke avvikles. Klimapolitikken skal *ikke være moraliserende*, og den må være rettferdig. Slik bevarer vi et samfunn med små forskjeller og sikrer bred, folkelig støtte til klimapolitikken.
- Gjennomgå mandatet og sammensetningen til utvalget for *klimavennlige investeringer*, med mål om å stimulere grønne investeringer og lange verdikjeder basert på fornybare ressurser i Norge.
- *CO2-avgiften* skal gradvis økes til om lag 2000 kroner frem mot 2030. Det skal utarbeides partnerskap med næringslivet, *kompensasjonsordninger eller avgiftsreduksjoner* for særskilt berørte grupper og næringer og tas hensyn til næringenes konkurransekraft.
- Innrette miljø- og klimaavgifter *sosialt rettferdig*, og *differensiere disse geografisk* der det er mulig og hensiktsmessig.
- Ikke innføre avgift på klimagassutslipp som følger av *biologiske prosesser*.

Klima og miljø

- Sikre lokalsamfunn *innflytelse over egne naturressurser* som stilles til rådighet for verdiskaping, og at lokalsamfunn og fellesskapet får en rettferdig del av verdiene som skapes.
- Åpne for at *SPU* kan investere mer i infrastruktur for fornybar energi og annen klimateknologi innenfor målsettingen om høyest mulig avkastning til moderat risiko.
- Kutte norske utslipp med *55 prosent mot 2030* sammenlignet med 1990, som et delmål på veien mot *netto nullutslipp i 2050*. Utslippsmålet gjelder hele økonomien, inklusive kvotepliktig sektor.
- Bruke *skogen* aktivt som en sentral del av klimapolitikken og utarbeide et nasjonalt mål og strategi for å øke den naturlige karbonlagringen i norsk natur.
- Vekte klima- og miljøhensyn med minimum *30 pst i offentlige anskaffelser* og høyere der det er relevant.
- Utvikle bruk av *lav- og nullutslippsteknologi* som setter fart på den grønne omstillingen i næringslivet gjennom gjensidig forpliktende avtaler, også kalt klimapartnerskap

Klima og miljø - sirkulærøkonomi

- Legge frem en *gjenbruksstrategi for offentlig virksomhet* samt gjennomgå og endre statens avhendingsinstruks slik at gjenbruk av statens eiendom og eiendeler blir enklere.
- Lage en ny og forbedret *handlingsplan for sirkulærøkonomi* med konkrete og målrettede tiltak for å redusere avfall - og for å sikre økt gjenvinningsindustri og handel basert på resirkulerte ressurser i Norge.
- Jobbe for at avfall håndteres og *gjenvinnes lokalt eller regionalt* heller enn å bli transportert over større avstander, og oppdatere forurensningsloven for å sørge for mer effektiv avfallshåndtering, slik at avfallet sorteres, videreforedles og brukes på nytt som råstoff.
- Stille krav om at nye bygg og anlegg bygges med *klimavennlige materialer* og designes for lavt energibruk og gjenbruk, samt legge opp til at *byggeplasser blir fossilfrie*.
- Legge til rette for *CO2-fangst og -lagring på alle større forbrenningsanlegg* på sikt, og utnytting av CO2 i industriell produksjon gjennom *CCUS*.

Klima og miljø – klimatilpasning og natur

- Planmessig styrke arbeidet for å forebygge mot fremtidige *ekstremhendelser*, og øke NVE og kommunenes mulighet til å forsere dette arbeidet. Bidra med løsninger til kommunenes arbeid med å tette etterslepet på *rehabilitering og bygging av vann- og avløpsløsninger*. Regjeringen vil fremme forslag om en *sektorlov for vann*.
- Øke fokuset i *arealplanleggingen* på naturområder som binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og som er viktig for overvannshåndtering og flomdemping.
- Styrke ordningen med «*klimasats*» for kommuner og fylkeskommuner.
- Følge raskt opp *handlingsplanen for Oslofjorden* med tiltak som *reduserer avrenning* fra kommuner og landbruket, innføre *forbud mot tømning av septik* fra fritidsbåter i hele fjorden, og sikre en bærekraftig forvaltning av *fiskeriressursene* i Oslofjorden og Skagerrak

Næring

- Endre regelverk og praksis for *offentlige anskaffelser* slik at de støtter viktige mål som bærekraft, gode lønns- og arbeidsvilkår, bruk av lærlinger, innovasjon og lokale ringvirkninger.
- Inngå gjensidig forpliktende *klimapartnerskap*, der fellesskapet bidrar med støtte til omlegging og teknologiskifte til lav- og nullutslippsløsninger.
- Starte fullskalaprojektet for *karbonfangst og -lagring* i sementproduksjonen i *Brevik*, og fortsette arbeidet med å få finansiert prosjektet på avfallsforbrenningen på *Klemetsrud*.
- Legge frem en nasjonal strategi for *klargjøring av grønne industriområder* og industriparke med internasjonale konkurransefortrinn. Strategien skal sikre tilgang til areal, energiforsyning, infrastruktur og kompetanse til fremtidige industrietableringer

Næring

- Legge til rette for *storskala battericelleproduksjon* i Norge, gjennom å sikre næringen rammebetingelser som i større grad er konkurransedyktige internasjonalt.
- Satse på industriell aktivitet i en *komplett batteriverdikjede*, inkludert råmaterialer, komponenter, utnyttelse, innsamling og resirkulering
- Utrede opprettelsen av en *statlig skyløsning* for lagring av offentlige data som helsedata, finansdata og informasjon om innbyggere og infrastruktur

Næring

- Tilrettelegge for *gårdssalg* av lokalprodusert alkoholholdig drikke.
- Utvikle en nasjonal *godkjenningsordning for lokal- og region guider*, turledere og fjellførere, samarbeid med friluftsansjonerne.
- Sikre lokal verdiskaping og tilrettelegging ved å gi kommuner mulighet til å innføre *besøksbidrag*. Det skal raskt settes i gang ett eller flere pilotprosjekter, for eksempel i Lofoten, basert på lokalt initiativ.
- Vurdere en *lokal deponikostnad* for uutnyttede overskuddsmasser.

Jordbruk/skogbruk

- Innføre priskontroll på *skogeigedomar*.
- Setje eit nytt langsiktig mål om maksimal omdisponering av 2000 dekar *dyrka mark* årleg. Sikre at *jordvern* blir eit overordna omsyn i arealforvaltinga.
- Vurdere forbod mot *opsjonsavtalar* på dyrka eller dyrkbar mark.
- Leggje til rette for at det blir bygd anlegg for *gjenvinning av brukt tremateriale* frå bygg, som sikrar at materialet kan brukast til nye industriprodukt for å auke sysselsettinga og verdiskapinga.

Distriktspolitikk (ikke fullstendig liste)

- Legge til rette for et økt kommunalt selvstyre med større grad av innovasjon
- Videreutvikle kommunenes verktøykasse i natur og klimaarbeidet
- Gjennomgå og styrke virkemiddelapparatet og fylkeskommunenes rolle i distrikts- og regionalpolitikken.
- Legge til rette for at statlige ansatte kan jobbe desentralisert gjennom å innføre nærhetsprinsipper for statlig styring
 - *Nye statlige arbeidsplasser skal legges utenfor Oslo, med mindre helt åpenbare grunner tilsier noe annet. Veksten innenfor eksisterende statlige arbeidsplasser skal fordeles mer rettferdig mellom by og land.*
 - *Det skal bygges sterke kompetansemiljøer i hele landet gjennom en jevnere fordeling av offentlige arbeidsplasser.*
- Iverksette arbeidet med bygdevekstavtaler på utvalgte steder i landet.
- Utvikle regionvekstavtaler mellom staten, kommuner og regioner, som skal sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting,
- Gjøre tilgangen til høyhastighetsbredband til en rettighet på lik linje med strøm, alle tilgang innen 2025.

Fylkes- og kommunestruktur

- Videreføre tre direkte folkevalgte forvaltningsnivåer.
- Oppløse tvangssammenslåtte fylkeskommuner som sender søknad etter vedtak i fylkestinget innen 1. juli 2022.
- Oppløse tvangssammenslåtte kommuner som sender søknad etter vedtak i kommunestyret innen 1. juli 2022.
- Fjerne delene i inntektssystemet som straffer kommuner som ikke slår seg sammen.
- Sette ned et ekspertutvalg som skal gå gjennom fylkeskommunenes inntektssystem, når fylkesstruktur er avklart.

Bypolitikk

- Utvikle storbyområdene med boliger og arbeidsplasser slik at økningen i persontransporten kan gjennomføres til fots, på sykkel eller med kollektivtrafikk.
- Knytte infrastruktur til boligbygging og øke boligbygging rundt kollektivknutepunktene i storbyene.
- Sikre grøntområder og bidra til bedre overvannshåndtering.
- Forsterke og utvide områdesatsingene i de store byene.
- Utjevne forskjeller i levekår, sikre sosial mobilitet og forebygge barnefattigdom.
- Tilby kommunene å øke det statlige bidraget til 70 prosent i prosjektene som i dag finansieres 66/34 av utbyggingskostnadene i store kollektivprosjekter i og rundt de store byene.

Arealpolitikk og planlegging

- Mer differensiert forvaltning av strandsonen
- Sørge for at skog som vernes på privateid grunn, skal være frivillig vern.
- Styrke jordvernet.
- Påse at de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er tilpasset regionale og lokale forhold.
- Evaluere statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, sikre at det legges til rette for vekst og utvikling i områder med svak eller negativ befolkningsutvikling. Planretningslinjene skal ikke bidra til raskere nedbygging av dyrket mark.
- Forenkle plan- og bygningsloven slik at planprosessene går raskere og vurderer å redusere antall søknadspliktige byggetiltak.
- Sikre at geologisk informasjon og kompetanse blir utnyttet bedre i arealplanleggingen.
- Ivareta hensynet til natur og klima i plan- og bygningsloven.
- Påse at statsforvalteren samordner innsigelser godt nok

Transport: Grønne veivalg som binder hele landet sammen

- Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren, og bidra til at vi når våre internasjonale klimaforpliktelser.
- Intensivere arbeidet for å nå visjonen om null drepte og hardt skadde i trafikken.
- Bekjempe sosial dumping i transportsektoren.
- Sørge for at samferdselsinvesteringer styrker norske bedrifter med norske lønns- og arbeidsvilkår.

En effektiv transportpolitikk for hele landet (1)

- Tilby kommunene å øke det statlige bidraget til 70 prosent i prosjektene som i dag finansieres 66/34 av utbyggingskostnadene i store kollektivprosjekter i og rundt de store byene.
- Innrette avgiftssystemet slik at det er rettferdig og bidrar til kutt i utslipp av klimagasser, utrede løsninger som kan erstatte bompenger.
- Ta initiativ til at det etableres landstrøm ved de største havnene.
- Stimulere til økt bruk av biodrivstoff og skjerpe kravene til innblanding av 2.generasjons biodrivstoff
- Sette som mål at driften av landets flyplasser er fossilfri innen 2030, og legge til rette for at all innenriks flytrafikk blir utslippsfri.
- Stimulere til at det utvikles fossilfrie energibærere for jernbane, tungtransport og store skip.
- Utrede et nasjonalt ungdomskort for kollektivtrafikk.
- Legge til rette for at ekspressbusser skal spille en viktig rolle i kollektivtilbudet.
- Gjøre det attraktivt å velge lav- og nullutslippskjøretøy med mål om at 100 prosent av nye personbiler er fossilfrie innen utgangen av 2025.

En effektiv transportpolitikk for hele landet (forts)

- Sørge for utbygging av et nødvendig antall ladestasjoner for elbil i hele landet. Nasjonal ladestrategi.
- Sikre betydelig økt utbygging av infrastruktur for klimavennlig tungtransport og skip innen 2025, med lade- og fyllinfrastruktur for fornybart drivstoff langs kysten. Vi vil stimulere til at klimavennlige energibærere for tungtransport og store skip.
- Legge til rette for at det velges fossilfrie kjøretøy i offentlige kjøp av personbiler og mindre varebiler.
- Stille krav om at all bynær busstrafikk skal gå på fossilfrie løsninger.
- Utvikle nye og forbedrede modeller for kollektivtilbud i områder med spredt bosetting.
- Bruke innkjøpsmakten i stat og kommune til å utvikle og ta i bruk ny teknologi for klimavennlig maritim transport og lufttransport.
- Etablere en storstilt satsing på norsk bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren, og legge frem en plan for en helhetlig og industriell verdikjede for bruk av norske bioressurser.

Vei

- Fortsette arbeidet med en nullvisjon for drepte og hardt skadde i veitrafikken.
- Utrede hvordan utbygging, drift og vedlikehold av veier skal organiseres, med bakgrunn i at stadig flere utbyggere og veieiere gir fare for økte kostnader, mer fragmenterte fagmiljøer og mindre sammenhengende utbygging.
- Utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveier i samarbeid med fylkeskommunene.
- Utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på riksveiene.
- Gjennomgå metoden for verdsetting av samfunnsøkonomisk lønnsomhet for å bedre ivareta næringstransport/godstransport og veier med lav årsdøgntrafikk (ÅDT).
- Endre veinormalene for gang- og sykkelvei for å tilpasse bedre til lokal trafikk.

Jernbane

- Bedre dagens miljøstøtteordning for godstransport på jernbane. Utarbeide tiltak sammen med godsneringen for å nå målet om at en større andel av godsvolumet kan fraktes på jernbane.
- Legge til rette for at jernbanen kan ta en større andel av både persontrafikk og godstrafikk.
- Gjennomgå dagens organisering, selskapsstrukturen og stoppe videre konkurranseutsetting
- Utarbeide en plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet og ferdigstille vedtatte jernbaneutbygginger.
- Gjennomføre en KVV med mål om å realisere utbygging av Nord-Norgebanen
- Bygge flere kryssningsspor og dobbelsporparseller og utbedre flaskehalsar for å få bedre hyppighet og regularitet på togtilbudet mellom landsdelene.
- Opprettholde ambisjonene om InterCity-utbyggingen på Østlandet som Stortinget vedtok i 2013. Frem til det er gjennomført må det jobbes med vesentlige tilbudsforbedringer på indre og ytre InterCity.
- Legge til rette for hel- eller delelektrifisering, eller bruk av annen teknologi
- Forbedre nattog-tilbudet.

Kyst

- Gjennomføre en utredning sammen med godsnæringen og skipsfartsnæringen av tiltak for å nå målet om at en større andel av godsvolumet kan fraktes på sjøen.
- Styrke satsingen på tiltak innen kyst, havn og farleder.
- Ta initiativ til at legges frem en grønn omstillingspakke for klimavennlig omstilling av skip.
- Kompensere fylkeskommunene for merkostnader ved å velge lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter.
- Redusere lokal forurensing gjennom å legge til rette for landstrøm for cruisebåter ved de mest trafikkerte havnene og på sikt innføre forbud mot tungolje.
- Stille krav om nullutslipp i nye anbud for ferger 2023 og krav om lav- og nullutslipp i nye anbud for hurtigbåter i 2025.

Orienteringssaker

Race to Zero

- <https://www.facebook.com/Osloregionen/videos/187814433528766>